підхід заснований на визнанні того факту, що оцінні дієслова є прямими вербальними репрезентантами іллокутивної інтенції оцінних мовленнєвих актів, отже, ми вважаємо правомірним те, що класифікація оцінних мовленнєвих актів може спиратися на семантичні та прагматичні ознаки оцінних дієслів.

Список літератури

1. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл : Логико-семантические проблемы / Н.Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1976. – 383 с.

2. Безугла Л.Р., Романченко І.О. Лінгвопрагматика дискримінації у публіцистичному дискурсі : [монографія] / Л.Р. Безугла, І.О. Романченко. – Харків : ФОП Лисенко І.Б., 2013. – 182 с.

3. Булыгина Т.В., Шмелев А.Д. Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики) / Т.В. Булыгина, А.Д. Шмелев.– М. : Языки русской культуры, 1997. – 576 с.

4. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки / Е.М. Вольф. – М. : Едиториал УРСС, 2009. – 280 с.

5. Жуламанова И.Г. Коммуникативно–семантические группы в разноструктурных языках / И.Г. Жулманова // Автореф. дис. канд. – Алматы, 1999. – 32 с.

6. Левин С. Прагматическое отклонение высказывания / С. Левин // Теория метафоры. – М. : Прогресс, 1990. – С. 307–341.

7. Маркелова Т. В. Семантика и прагматика средств выражения оценки в русском языке / Т.В. Маркелова // Филол. науки. – 1995. – № 3. – С. 67–79.

8. Остин Дж. Слово как действие / Дж. Остин // НЗЛ. – М.: Прогресс, 1986. – Вып. 17. – С. 22 – 129.

9. Падучева Е.В. Высказывание и его соотнесенность с действительностью / Е.В. Падучева. – М. : Наука, 1985. – 271 с.

10. Прохоров Ю.С. Культуроведение и преподавание русского языка как иностранного : новые аспекты и парадигмы / Ю.С. Прохоров // Текст : Структура и функционирование. Вып. II. – Барнаул, 1997. – С.36–44.

11. Серль Дж. Метафора / Дж. Серль // Тайна метафоры. – М. : Прогресс, 1990. – С. 307–341.

12. Серль Дж. Что такое речевой акт? / Дж. Серль // НЗЛ. – М. : Прогресс, 1986. – Вып. 17. – С. 151–169.

13. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н. Телия. – М. : Наука, 1986. – 143 с.

14. Темиргазина З.К. Оценочные высказывания в русском языке / З.К. Темиргазина. – Павлодар, 1999. – 272 с.

15. Grice H.R. Logic and Conversation // Syntax and Semantics / H.R. Grice. – Vol. 3 (Speech Acts). – New York: Acad. Press, 1975. – P. 41–58.

О. Приходько
(Запоріжжя)

ОПОЗИЦІЙНІ КОНЦЕПТИ “LIFE” – “DEATH” В АНГЛОМОВНИХ РОМАНАХ ПРО ВАМПІРІВ

В статті розглядаються особливості опозиційних концептів Основна увага приділяється фреймовій структурі концептів “LIFE” – “DEATH”.

***Ключові слова**: концепт, фрейм, фреймова структура.*

В статье рассматриваются особенности оппозиционных концептов. Основное внимание уделяется фреймовой структуре концептов “LIFE” – “DEATH”.

***Ключевые слова**: концепт, фрейм, фреймовая структура.*

The concept today is one of the most used notions. It is widely studied in branches of different sciences. This notion has a great amount of definitions, all of which show some special peculiarities and differences in its structure. In our article we tried to combine all the definitions of the “concept” and choose that one, which is the most general and broad. The main peculiarity of the concept is its possibility to cover the great amount of knowledge about some notions. Our article is devoted to two concepts “LIFE” – “DEATH”. They are opposing concepts, and this fact makes their study more interesting. The best way, to our mind, to study these two concepts – is to create a typological situation with the help of the frame. This will make the amount of information studied even bigger, and it will be structured according to some particular slots. So, in our article, the main attention is paid to the study of the opposing concepts “LIFE” – “DEATH”, based on the material of the English novels about vampires.

***Key words**: concept, frame, frame structure/*

У сучасних лінгвістичних розвідках поняття "концепт" широко досліджується в найрізноманітніших сферах гуманітарних наук. Він представляє собою різнорівневе явище, яке одночасно є частиною логічного та інтуїтивного, індивідуального і соціального, свідомого і несвідомого.

Сьогодні виокремилося два основних підходи до вивчення концептів – когнітивний (Н. Д. Арутунова, О. С. Кубрякова, Д. С. Ліхачев, Й. А. Стернін, Н. Н. Болдирєв, С.А. Жаботинська) і лінгвокультурологічний (В. А. Маслова, С. Г. Воркачев, В. І. Карасик, Н. А. Красавський, Ю. С. Степанов). Метою цих підходів є пізнання суті мовної свідомості й розуміння глибинних основ та причин розбіжностей в уявленнях про світ у представників різних культур.

Як основна одиниця концептології й лінгвокультурології, концепт вирізняється неоднозначністю та суперечністю свого тлумачення. Під концептом розуміють сукупність закріплених ознак, які використовуються для опису фрагменту світу або частини такого фрагменту. Концепт – це певне уявлення про фрагмент світу або його частину, яке має складну структуру, що виражається за допомогою різних груп ознак, які реалізуються різноманітними мовними засобами [4, с. 84].

Н. Д. Арутюнова вважає, що "базою для створення концепту слугують лише ті явища, які стають об'єктом оцінки, а для того, щоб оцінити об'єкт, людина повинна пропустити його крізь себе" [1, с. 181]. Дослідниця трактує концепт як поняття практичної філософії, як той факт, що включає всі національні та культурні особливості, закладені в свідомості людини – національну традицію, фольклор, релігію, ідеологію, життєвий досвід, образи мистецтва, відчуття й систему цінностей.

Залежно від певних обставин, концепти класифікують за різними ознакими (А.П. Бабушкін, М.Ф, Алефіренко, В.А. Маслова). М. М. Болдирєв розмежовує конкретно-чуттєві образи, уявлення, поняття, прототипи, схеми, пропозиції, фрейми, сценарії або скрипти, гештальти. Фрейм – це багатокомпонентний концепт, що розуміється у цілісності його складових як певна сукупність стандартних знань про предмет або явище (наприклад, *крамниця – продавець, покупець, товар*).

Фрейм розглядається як один із способів структурації змісту концепту [3, с. 254]. Одні дослідники розглядають фрейм як «поняття, інформацію про предмети світу», «як одиницю знань, які організовані навколо концепту» [2; 5], інші – «як структуру інформаційних знань» [5, с. 101] , «особливу організацію знань» [6, с. 230].

Ми дотримуємося визначення фрейму, як типової ситуації, яка пов’язана з реальними психологічними процесами сприйняття, відноситься до глибинного пласту соціальної свідомості і характеризується такими ознаками: схематичність, спрощеність і вкоріненість у свідомості членів соціуму [5, с. 155].

В нашій роботі фреймовий аналіз застосовується для вивчення антиномії «ЖИТТЯ – СМЕРТЬ», і найбільш доцільним цей аналіз виявляється для дослідження, яке є складовою більш високого порядку «НЕ/БУТТЯ».

Виявлення закономірностей внутрішньої організації концепту і їхніх взаємозв’язків дозволяє моделювати концепт у вигляді концептуальних структур, кожна з яких, згідно з Жаботинською С.А., має п’яти базисних фреймів, які мають свої модифікації, але у нашій роботі ми розглядаємо предметний фрейм: одна і та сама сутність характеризується за своїми кількісними, якісними, буттєвими, локативними та темпоральними параметрами: ДЕЩО є СТІЛЬКИ (кількість); ДЕЩО є ТАКЕ (якість); ДЕЩО існує ТАК (спосіб буття); ДЕЩО є / існує ТАМ (місце буття); ДЕЩО є / існує ТОДІ (час буття);

Для побудування фреймової сітки було сформовано мінімальне номінативне поле концептів «ЖИТТЯ» та «СМЕРТЬ», до якого входить ключове слово – ім’я концепту (LIFE, DEATH), деривати імені концептів (live, lifetime, dead, die), синоніми (existence, end, final), та інші вербалізатори, які підбиралися за даними ідеографічних словників.

Для побудови предметного фрейму було враховано параметризацію явища та буттєві параметри концепту ″DEATH″ та “LIFE”.

Темпоральна характеристика (час) (СМЕРТЬ є/існує ТОДІ) актуалізовано за допомогою прикметників із семами ‘кінець’, ‘несподіваність’ – за своєю структурою “СМЕРТІ” властива стрімкість та несподіваність, які мають семи ‘***final’*** *death* (*coming at the end)*; ‘***sudden’*** *death (occurring or done quickly and unexpectedly).* ***ДЕЩО (DEATH) є/існує ТОДІ (final, sudden).***

У той же час темпоральна характеристика (час) (ЖИТТЯ є/існує ТОДІ) актуалізовано за допомогою словосполучень, які демонструють тривалість та нескінченність життя: life will last '**until the end of the world**' (*something that lasts longer then the existence of the world)*; lifetime, that might have endured '**for centuries**' (*remain in existence for some hundred years*; life 'everlasting' – *lasting forever or a very long time);* **'lifetime ago'** (*the duration of a person's life, which appeared before the present). **ДЕЩО (LIFE) є/існує ТОДІ (until the end of the world, for centuries, lifetime ago).***

Локативна характеристика (місце) (СМЕРТЬ є/існує ТАМ) вербалізовано за допомогою іменників, які позначають місце, яке знаходиться внизу - *The '**basement**' ... the smell of death (a room or floor which is partly or entirely below ground level).* Також у обраних контекстах використовуються слова, які позначають замкнений простір, який характеризується невеликими розмірами, наприклад:

*Death ... '**in the corridor'** – a long narrow area inside a building.*

Найбільш частотними є прийменники *in, into,* що показують наявність смерті всередині чогось: 'in hell' (*vampires are a perversion of nature, unholy creatures who belong '**in hell**')*, 'in dark' *(It was Death they knew '**in dark'** chambers). **ДЕЩО (DEATH) є/існує ТАМ (basement, in the corridor, in coffin, in dark, in hell).***

Локативна характеристика (місце) (ЖИТТЯ є/існує ТАМ) вербалізовано за допомогою іменників, у значенні яких, в обраних контекстах, присутня характеристика відкритого простору, який знаходиться на поверхні: '**little farm**'(*an area of land and its buildings, used for growing corps and rearing animals) – "He would have been content on his **little farm** forever";*'**up the river'** (*somewhere higher along the flow of the river),* '**plantations'**(land *a large area in which trees or crops have been planted) – "***Up the river** from us was the Freniere **plantation**, a magnificent spread of land. ***ДЕЩО (LIFE) є/існує ТАМ (little farm, up the river, plantations).***

Квантитативна характеристика (кількість) (СМЕРТЬ є СТІЛЬКИ) репрезентується за допомогою слів, які позначають початок '*the beginning'* (*the first or earliest part) – "Death would be only '**the beginning**"* або кінець '**final'** (*'coming at the end'*) *– "The final ...of death"*, так само за допомогою займенника **'each'** (*everything of two or more things*) – "*... in the world, in which **each** death was recorded..." **ДЕЩО (DEATH) є СТІЛЬКИ (the beginning, final, each).***

Квантитативна характеристика (кількість) (ЖИТТЯ є СТІЛЬКИ) репрезентується за допомогою слів, в семі яких присутнє значення цілого або частини: **'all'** *(during the life) – "... **all** of life";* **'for the whole life'** (*during all the period of life) – "... for the **whole** life";* **'half'** (*either of two equal or corresponding parts of something*) – "… **half** of life"; **'the most part'** (*for the biggest period of life*) – "… for the **most part** of life…"; **'every day for centuries'** (*daily during a long period of time) – "....**every day for centuries** I was thinking. **ДЕЩО (LIFE) є СТІЛЬКИ (all, the whole, half, the most part, every day for centuries).***

Квалітативна характеристика (якість) (СМЕРТЬ є ТАКА) виражається за допомогою прикметників та іменників, які у своєму значенні містять сему негативної оцінки. Як показав аналіз прикладів, у значенні яких міститься сема негативної оцінки (сюди відносяться слова з інгерентною оцінністю – violent, impossible, horror), також присутні слова з адгерентною оцінністю – difficult, strong тощо): *'**painful'** death* (*affected with or causing pain*); *'**violent'** death (using of involving physical force intended to hurt, damage or kill*); *'**horror'** of death (intense fear or shock*); ***'difficult'** death* (*needing much effort to deal with*); ***'strong'** death (powerful).* У той самий час для опису даної характеристики використовуються прикметники, які мають антонімічні значення: **'mysterious'** death *(difficult or impossible to understand, explain or sdentify)* і **'human'** death *(characterictic of people)*; **'unreal'** death *(not seeming actually occurring)* і **'natural'** death *(in accordance with nature, normal). **ДЕЩО (DEATH) є ТАКА (painful, violent, horror, difficult, strong, mysterious, human, unreal, natural).***

Квалітативна характеристика (якість) (ЖИТТЯ є ТАКЕ) репрезентується за допомогою прикметників, у значенні яких присутні антонімічні характеристики: '**precious'** life (*having great value)* - '**meaningless'** life (*having no meaning or significance);* '**new'** life (*unfamiliar)* - 'life **without change'** (*the same type of life continuing for the long time)*; '**miracle'** (*an extraordinary and welcome event that is not explicable by natural or scientific laws)* - **'fear'** of his life (*an unpleasant emotion caused by the threat of danger, pain or harm);* **'sunlight'** та **'moon'** – *"Who chooses to be my husband must give up **the life of sunlight**," she whispered. He must choose **to live under the moon** and in the hours of darkness". **ДЕЩО (ЖИТТЯ) є ТАКЕ (precious, meaningless, new, without change, miracle, fear, of sunlight, under the moon).***

Характеристика способу буття (СМЕРТЬ є/існує ТАК) представлена іменниками та прикметниками, які вказують на те, що смерть є чимось страшним та невартим: "*Death seemed a* ***poor recompense*** *for his efforts"*; *"Death… like* ***horror****". **ДЕЩО (DEATH) є/існує ТАК (a poor recompense, horror).***

Характеристика способу буття (ЖИТТЯ є/існує ТАК) представлена іменниками та прикметниками, значення яких вказують на те, що життя може бути одночасно і гарним – '**splendor'** (*beautiful and impressive features of something) – " ...* a life of **splendor**", і, навпаки, незаможним – '**beggars'** (*poor person*) – "*Even if we lived* ***as beggars*** *in Paris!". **ДЕЩО (LIFE) є/існує ТАК (splendor, as beggars).***

Отже, можна зробити висновок, що концепти "DEATH" та "LIFE" досить розгорнуто та всебічно можна представити за допомогою фреймової моделі. Наповнення слотів цих концептів маж спільні та різні лексеми. Певні вербалізатори притаманні лише одному з концептів, але є і такі, демонструють схожі ознаки для обох концептів.

Список літератури

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – М. : Школа "ЯРК", 1999. – 896 с.
2. Болдырев Н. Н. Когнитивная семантика : курс лекций по английской филологии / Н. Н. Болдырев. – Тамбов : Изд-во ТамГУ, 2001. – 123 с.
3. Жаботинская С.А. Концепт / домен : матричная и сетевая модели / С.А. Жаботинская // Культура народов Причерноморья. – 2009. – № 168. – Т. 1. – С. 254–259.
4. Пименова М. В. Типы концептов / М. В. Пименов // Ментальность и язык : коллективная монографія : [отв. ред. М. В. Пименова]. – Кемерово : КемГУ, 2004. – 265 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2008. – 712 с.
6. Fillmore, Ch. The case for case // Universals in linguistic theory. – New York, 1968.– P.1–88.

Л. Сандій
(Тернопіль)

АНГЛОМОВНА АКТУАЛІЗАЦІЯ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОКТРИН

В статті проаналізовано соціолінгвальні аспекти англійських лексико-фразеологічних інновацій, що актуалізують нові економічні доктрини. Виявлено кореляцію неологізмів з відповідною соціокультурною інформацією й охарактеризовано специфіку вербальної репрезентації нових концепцій в економіці.

Ключові слова*: актуалізація, вербальна репрезентація, неономінація, соціолінгвальний аспект.*

В статье проанализированы социолингвальные аспекты лексико-фразеологических инноваций, актуализирующих новые экономические доктрины. Выявлена корреляция неологизмов с соответствующей социокультурной информацией и охарактеризована специфика вербальной репрезентации новых концепций в экономике.

Ключевые слова*: актуализация, вербальная репрезентация, неономинация, социолингвальный аспект.*

The article analyzes socio-lingual aspects of English lexical and phraseological innovations that actualize new economic doctrines. It also defines the correlation between neologisms and corresponding socio-cultural information and describes characteristic features of verbal representation of new conceptions in economy.

The results of the undertaken research show that some quasi-synonyms (economy, economics, capitalism) or their clipped forms (mostly the formant -nomics) are actively involved in the verbalization of modern economic doctrines, models and trends. Considering the fact that neologisms (neolexemes and neophrases) which are formed on the basis of the quasi-synonymic terms denote specific concepts, they reflect hierarchical hyper-hyponymic *relations.*

The sociolinguistic analysis of the neologisms relevant to new economic doctrines proves that the multiplicity of ideas and trends in today's economy are predominantly secondary nominations formed on the basis of both common names (experience economy, greenomics, handicapitalism) and proper nouns (Enronomics, Goldilocks economy, Obamanomic). The structural-semantic analysis of new nominative units enables to distinguish specific characteristics of word-formation, semantic neonomination and phraseological neonomination.

A thorough analysis of the interdependency between socio-lingual and lingual (structural-semantic) parameters of English lexical and phraseological innovations that actualize new economic doctrines provides support for the hypothesis of the existence of a multidimensional correlation between processes of neonomination in the English language and key factors in forming a new economic paradigm.

Key words*: actualization, verbal representation, neonomination, socio-lingual aspect.*